

Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 04.11.1976, sp. zn. 4 Tz 168/76, ECLI:CZ:NS:1976:4.TZ.168.1976.1

Číslo: 54/1977

Právní věta: Ak páchatel zamýšľal spôsobiť inému ťažkú ujmu na zdraví a takáto ujma bola jeho činom spôsobená, hoci iným spôsobom než si páchatel predstavoval, je spôsobenie ťažkej ujmy na zdraví kryté jeho úmyselným zavinením a páchatel je zodpovedný za trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 222 odst. 1 Tr. zák. Len v prípade, keby ťažká ujma na zdraví vznikla podstatne iným než zamýšľaným spôsobom, bolo by treba posúdiť konanie páchatela ako pokus trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 8 odst. 1, § 222 odst. 1 Tr. zák. v súbehu s trestným činom ublíženia na zdraví podľa § 224 odst. 1 Tr. zák. Takéto prípady však nemožno nikdy posúdiť len ako trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 221 odst. 1, 3 Tr. zák., pretože sa tým nevystihuje skutočnosť, že páchatel mal úmysel spôsobiť ťažkú ujmu na zdraví.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 04.11.1976

Spisová značka: 4 Tz 168/76

Číslo rozhodnutí: 54

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Ublížení na zdraví, Úmysl

Předpisy: 140/1961 Sb. § 8 odst. 1

§ 221 odst. 1

§ 221 odst. 3

§ 222 odst. 1

§ 224 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 54/1977 sb. rozh.

Ak páchatel zamýšľal spôsobiť inému ťažkú ujmu na zdraví a takáto ujma bola jeho činom spôsobená, hoci iným spôsobom než si páchatel predstavoval, je spôsobenie ťažkej ujmy na zdraví kryté jeho úmyselným zavinením a páchatel je zodpovedný za trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 222 odst. 1 Tr. zák. Len v prípade, keby ťažká ujma na zdraví vznikla podstatne iným než zamýšľaným spôsobom, bolo by treba posúdiť konanie páchatela ako pokus trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 8 odst. 1, § 222 odst. 1 Tr. zák. v súbehu s trestným činom ublíženia na zdraví podľa § 224 odst. 1 Tr. zák. Takéto prípady však nemožno nikdy posúdiť len ako trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 221 odst.

1, 3 Tr. zák., pretože sa tým nevystihuje skutočnosť, že páchatel mal úmysel spôsobiť ťažkú ujmu na zdraví.

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR zo 4. 11. 1976 sp. zn. [4 Tz 168/76.](#))

Na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, Najvyšší súd SSR zrušil uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo 14. mája 1976 sp. zn. 8 To 149/76 i rozsudok Okresného súdu v Prešove z 9. marca 1976 sp. zn. 4 T 129/75 a tomuto okresnému súdu nariadil, aby vec obvineného J. H. znova prejednal a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Okresný prokurátor v Prešove podal 17. júla 1975 obžalobu na obvineného J. H. pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 222 odst. 1 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že 13. februára 1975 asi o 21.00 hod. v pohostinstve v Jarovniciach po predchádzajúcej hádke uderil pivovým pohárom B. M. po hlave tak, že padol na zem, kde zostal ležať a vtedy ho ešte viackrát poudieral pivovým pohárom po hlave, čím mu spôsobil otras mozgu prveho stupňa, vyklbenie ramena, tržnú ranu nad pravým okom, na koreni nosa a vo vlasatej časti hlavy v záhlavnej oblasti; tieto zranenia si vyžiadali liečenie a mali za následok práceneschopnosť poškodeného do 31. mája 1975.

Okresný súd v Prešove rozsudkom z 11. septembra 1975 sp. zn. 4 T 129/75 uznal obvineného J. H. za vinného z trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 222 odst. 1 Tr. zák. na tom skutkovom základe, ktorý je opísaný v obžalobe, a uložil mu trest odňatia slobody vo výmere dvoch rokov, pre výkon ktorého ho zaradil podľa § 39a odst. 2 písm. a) Tr. zák. do prvej nápravno-výchovnej skupiny. Podľa § 229 odst. 1 Tr. por. odkázal poškodeného B. M. s jeho nárokom na náhradu škody na konanie o veciach občianskoprávných.

Krajský súd v Košiciach uznesením z 12. decembra 1975 sp. zn. 8 To 819/75 zrušil podľa § 258 odst. 1 písm. b), c) Tr. por. uvedený rozsudok okresného súdu a podľa § 259 odst. 1 Tr. por. prikázal mu vec znova prejednať a rozhodnúť.

Okresný súd v Prešove po novom prejednaní veci uznal obvineného J. H. za vinného z trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 221 odst. 1 a 3 Tr. zák. na tom istom skutkovom základe, na akom ho uznal za vinného vo svojom prvom rozsudku. Na základe § 221 odst. 3 Tr. zák. mu uložil trest odňatia slobody vo výmere štrnástich mesiacov, výkon ktorého podľa § 58 odst. 1 písm. a) a § 59 odst. 1 Tr. zák. podmienenečne odložil na skúšobný čas dvoch rokov.

Odvolyvanie okresného prokurátora proti tomuto rozsudku zamietol podľa § 256 Tr. por. Krajský súd v Košiciach uznesením zo 14. mája 1976 sp. zn. 8 To 149/76.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu ako aj proti rozsudku Okresného súdu v Prešove z 9. marca 1976 sp. zn. 4 T 129/75 podal generálny prokurátor SSR v šesťmesačnej lehote uvedenej v § 272 Tr. por. sťažnosť pre porušenie zákona v neprospech obvineného J. H. Uviedol, že okresný súd správne zistil skutočný stav veci, ktorý uznal za preukázaný aj krajský súd. Nemožno však súhlasiť s právnym hodnotením takto zisteného skutočného stavu veci. Podľa názoru okresného súdu obvinený spôsobil poškodenému úmyselne len ublíženie na zdraví podľa § 221 odst. 1 Tr. zák., lebo podľa výpovede znalca MUDr. Š. došlo u poškodeného len k otrasu mozgu, teda k zraneniu, ktoré by sa bolo liečilo len asi 3 týždne. K vyklbeniu ramena poškodeného nedošlo úmyselným konaním obvineného, ale tento ťažší následok bol spôsobený z jeho nedbanlivosti. S týmto názorom však nemožno súhlasiť. Vykonaným dokazovaním je preukázané, že obvinený uderil poškodeného pivovým pohárom po hlave tak, že spadol na zem, kde utrpel vyklbenie pravého ramena. Keď poškodený potom zostal ležať na zemi, obvinený ho opätovne poudieral pivovým pohárom po hlave. Pritom si musel byť vedomý, že

svojím konaním môže poškodenému spôsobiť ťažkú ujmu na zdraví. To aj priznal, keď prehlásil na hlavnom pojednávaní, že si bol vedomý toho, že údermi pohárom po hlave poškodeného môže takúto ujmu spôsobiť. Keď teda obvinený pivovým pohárom poudieral poškodeného, a to aj vtedy, keď už tento ležal na zemi a spôsobil mu v rozsudku opísané zranenia, nemožno tvrdiť, že vyklbenie jeho pravého ramena bolo spôsobené len nedbanlivostným konaním obvineného. Preto čin obvineného mal byť správne posúdený podľa § 222 odst. 1 T. zák. Nemožno súhlasiť ani s povolením podmieneného odkladu výkonu uloženého trestu, lebo obvinený spôsobil poškodenému z pomsty ťažkú ujmu na zdraví s trvalým následkom (obmedzenie pohyblivosti ramena).

Najvyšší súd SSR preskúmal na podklade podanej sťažnosti pre porušenie zákona podľa § 267 odst. 1 Tr. por. všetky výroky napadnutých rozhodnutí ako aj konanie, ktoré im predchádzalo a dospel k záveru, že zákon bol porušený.

Obvinený sa priznal, že uderil poškodeného pivovým pohárom po hlave, pretože ho bezdôvodne urážal a tým k činu vyprovokoval. Pripustil aj to, že ho mohol ešte na zemi viackrát poudierať týmto pohárom, lebo padol zároveň s poškodeným na zem. Avšak na to sa presne nepamätá, lebo bol šokovaný.

Tvrdenie obvineného, že ho poškodený vyprovokoval, nebolo dokázané. Svedkovia F. T., M. J. L. a poškodený B. M. dokázali, že obvinený útočil na poškodeného z pomsty, lebo nastúpil prácu v maštali, kde predtým pracoval obvinený, ktorého predseda JRD odtiaľ preložil.

Podľa výpovede lekára MUDr. M. Š. poškodený utrpel otras mozgu prvého stupňa, vyklbenie pravého ramena, tržnú ranu nad pravým okom, na koreni nosa a vo vlasatej časti hlavy v záhlavnej oblasti. Práceschopnosť poškodeného trvala do 31. mája 1975. Podľa písomného posudku tohto znalca zranenia poškodeného zanechali trvalý následok, a to značné obmedzenie pohyblivosti pravej hornej končatiny v ramennom zhybe, čo mu bude prekážať pri práci krmiča na JRD. Na hlavnom pojednávaní 9. marca 1976 však MUDr. Š. prehlásil, že „zdravotnú dokumentáciu o predošlých zraneniach poškodeného nemal k dispozícii, takže nemôže vylúčiť, že obmedzená pohyblivosť je následkom niektorého predchádzajúceho zranenia“.

Bolo povinnosťou okresného súdu odstrániť tento rozpor vo výpovediach znalca MUDr. Š. Keď to neurobil, porušil zákon v ustanovení § 2 odst. 5 Tr. por., podľa ktorého orgány činné v trestnom konaní majú postupovať tak, aby bol zistený skutočný stav veci a pri svojom rozhodovaní majú z neho vychádzať. Majú objasňovať s rovnakou starostlivosťou okolnosti svedčiace proti obvinenému i okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech, a vykonať v oboch smeroch dôkazy, nečakajúc na návrh strán.

Bolo preto povinnosťou okresného súdu zistiť, či poškodený pred incidentom s obvineným J. H. mal už úraz pravej ruky a v kladnom prípade zadovážiť zdravotnícku dokumentáciu o tomto úraze, predložiť ju znalcovi, ktorý sa potom mal vyjadriť, či trvalý následok u poškodeného, obmedzená pohyblivosť pravého ramenného zhybu, bol zapríčinený konaním obvineného.

K právnemu hodnoteniu činu obvineného treba uviesť toto:

Súdy porušili zákon, keď čin obvineného právne nehodnotili podľa § 222 odst. 1 Tr. zák.

Trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 221 odst. 1 a § 222 odst. 1 Tr. zák. vyžaduje z hľadiska zavinenia úmysel. A to buď priamy, že páchatel chcel svojím činom spôsobiť inému ublíženie na zdraví alebo ťažkú ujmu na zdraví, alebo eventuálny, že páchatel vedel, že svojím konaním môže takýto následok spôsobiť a pre prípad, že ho spôsobí, bol s tým uzrozumený.

Forma zavinenia u týchto trestných činov sa často dá zistiť len na základe nepriamych dôkazov, napr.

z použitej zbrane, z intenzity útoku, zo spôsobu jeho vykonania a z pohnútky činu.

Teda pri rozlišovaní, či ide o § 221 odst. 1 a 3 alebo o § 222 odst. 1 Tr. zák., treba vychádzať z uvedených momentov a tak zistiť, či jestvuje buď priamy alebo eventuálny úmysel spáchať jeden z týchto trestných činov. Pre záver, že ťažkú ujmu na zdraví spôsobil páchateľ úmyselne, netreba dokázať, že páchateľ chcel spôsobiť práve také zranenie, ktoré bolo jeho konaním spôsobené. Tento záver je odôvodnený už tým, že páchateľ konal v úmysle spôsobiť poškodenému poranenie aspoň takej intenzity, ktoré má charakter ťažkej ujmy na zdraví v zmysle § 89 odst. 6 Tr. zák. Vychádzajúc z týchto úvah treba dospieť k záveru, že čin obvineného bol správne posúdený v obžalobe a v rozsudku Okresného súdu v Prešove z 11. septembra 1975 sp. zn. 4 T 139/75 ako trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 222 odst. 1 Tr. zák.

Sám obvinený prehlásil na hlavnom pojednávaní 11. septembra 1975, že vedel, že keď uderí „týmto pohárom“, môže poškodenému aj ťažšie ublížiť. Teda pripustil, že môže poškodenému spôsobiť ťažkú ujmu na zdraví. Na skutočnosti, že s takýmto výsledkom bol uzročený, treba usúdiť jednak z jeho výpovede a jednak zo skutočnosti, že pivovým pohárom, teda predmetom, ktorým možno ľahko spôsobiť ťažkú ujmu na zdraví, útočil na poškodeného, a to aj vtedy, keď ležal na zemi, a že týmto pohárom ho uderil trikrát. Údery smerovali na hlavu poškodeného, a to nielen na tú časť, kde nie sú ľahko zraniteľné orgány dôležité pre život človeka, čím sa myslí vlasatá časť hlavy, ale aj na tú jej časť, kde uložené orgány sú ľahko alebo ľahšie zraniteľné, teda na tvár. Tomu nasvedčujú rany na koreni nosa a nad pravým okom. Intenzita úderov bola väčšia, veď zapríčinili aj otras mozgu poškodeného. Aj sila úderov svedčí o eventuálnom úmysle obvineného spôsobiť poškodenému ťažkú ujmu na zdraví.

Na takýto úmysel možno usudzovať aj z pohnútky činu obvineného. Konal z pomsty preto, že poškodený začal pracovať na mieste, odkiaľ bol obvinený odvolaný. Svedok F. T. prehlásil, že obvinený nadával pred ním na poškodeného M. a vyhrážal sa mu, že ho prekole vidlami.

Zo všetkých týchto skutočností treba vyvodiť záver, že obvinený mal nepriamy úmysel spôsobiť poškodenému ťažkú ujmu na zdraví.

Keď sa vychádza z tohoto záveru, nemožno súhlasiť s tvrdením v rozsudku Okresného súdu v Prešove z 9. marca 1976 sp. zn. 4 T 129/75, že k vykĺbeniu ramena poškodeného nedošlo úmyselným konaním obvineného.

Obvinený mal úmysel spôsobiť poškodenému ťažkú ujmu na zdraví. Preto nie je potrebné dokazovať, že mu chcel spôsobiť práve také poranenie, aké naozaj spôsobil. Keď útok obvineného mal za následok, že došlo aj k vykĺbeniu ramena poškodeného (okrem iných zranení), bolo aj toto zranenie spôsobené jeho úmyselným zavinením.